

inserter au oznanila se
zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem
inseriranju primeren popust. Upravništvo
sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Telefon interurban šte. 113.

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poština v državi SHS pavšalirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravništvo je v Mariboru,
Koroška cesta šte. 5. - Z uredništvom se
more govoriti vsak dan samo od 11. do
12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštine proste.
Telefon interurban šte. 113.

30. šte.

Maribor, dne 13. marca 1922.

Letnik XIV.

Kako površno kujejo zakone v Beogradu.

(Govor narodnega poslanika Fr. Zebota).

V torek, 7. marca je zakonodajni odbor pričel razpravo o načrtu zakona o opšti upravi, to je, občni upravi. Zakonski načrt je veliki nestvor, velika površnost, znak srednjeveškega nazadnjaštva. Debate so se udeležili vsi člani Jugoslovanskega kluba, ki so v zakonodajnem odboru. Govorili so: dr. Hohnjec, prof. Sušnik, dr. Dulibič in Fr. Zebot.

V naslednjem prinašamo govor poslanca Zebota. Gospodje narodni poslanci! O predloženem zakonskem načrtu hočem reči v kratkem samo to, da je pomanjkljiv, površen in da nima nič modernega na sebi. Da je ta zakonski načrt pomanjkljiv, nam kaže že obrazložitev na koncu tega načrta. Zakonodajec sam je v svojem obrazloženju povedal, da ni mogel ustvariti natančnega, točnega in dobrega zakonskega načrta. On sam je (zakonski načrt namreč) siromašna svedočba, ponavljam siromašna svedočba, za predloženi zakonski načrt. V obrazloženju bi pričakovali, da bi to bilo ne samo obrazložitev, nego tudi utemeljevanje, zakaj se glase zakonska določila tako, kakor so predložena. Zakaj ta zakonski načrt ne pokaže prav nič bistvenega in tudi prav nič ne utemeljuje tega, kar bi pričakovali pri načrtu. Mi bi pričakovali, da bi nam ta zakonski načrt povedal, kakšne zakone in kakšne zakonske načrte so ustvarili v drugih modernih in naprednejših državah, kakor smo mi. Tega vsega nam zakonodajec ne pove, ne v načrtu, ne v obrazloženju. Zakonodajec nam dalje tudi prav nič ne pove o ureditvi splošne uprave, ampak je ves ta zakonski načrt, kakor sta naglašala že predgovornika dr. Hohnjec in prof. Sušnik in kakor sem tudi jaz to prej povdarjal, smešna svedočba površnosti. Pričakovali bi tudi, kaj uči upravno-pravna veda v novejših časih o vprašanih, ki pridejo pri ureditvi splošne uprave v pošte.

Zakonotvorec sam kliče: «Mea culpa».

Ta zakonski načrt nam nadalje tudi nič ne pove, kako naj se uredi n. pr. srezka in oblastna uprava v podrobem, ampak vsebuje samo splošne fraze. Obrazložitev samo nam pravi: Mea culpa, moja krivda; krivda predlagatelja, krivda zakonotvorca je, da je ta zakonski načrt pomanjkljiv in nedostaten. Tako se n. pr. glasi v obrazloženju na zadnji strani:

«Najtežje je rešenje pitanja, kako da se ustanovi nadležnost srezke i oblastne upravne vlasti. Težišče celokupne administracije mora se svakako nalaziti u onom nadleštvu, koje je narodu najbližje to je u srezkoj upravnoj vlasti. Kod viših upravnih vlasti (okrug), treba, da so zdržni smo oni poslovi, koji prelaze teritorijano nadležnost nižjih i koji su osobite bilo političke ekonomske važnosti. Te poslove u ovom načrtu nije moguće nabrojati; morali bi se o tome cilju pregledati svi zakoni, naredbe itd., koji su u važnosti u državi. Zbog toga ustavljen je budućim specijalnim zakonima, da postupno izjednače kompetenciju srezkih upravnih vlasti, a za sada moramo se zadovoljiti jednim opštim propisom, prema kojem se nadležnost srezke upravne vlasti određuje po postojećem zakonodajstvu.»

Centralistični Beograd nima modernih zakonotvorcev.

Gospodje poslanci! Najtežje je torej vprašanje, kako naj se fiksira kompetenca oblasten in srezke uprave in kako jo je opredeliti, to se prepušča novim zakonom. Gospodje, te besede ra. no kažejo, da je ta zakonski načrt površen, da ni točen, da ga zakonodajec ni izvedel tako, kakor bi ga izvedel moderni zakonodajec. To tudi kaže, da nimamo tu v centralističnem Beogradu zakonodajcev, ki bi dali naši državi, kakor sem prej povdarjal, res modern in točen zakon, ampak so nam dali samo nekako skrpucalo.

V zakonskem načrtu nič podrobnega.

V onem obrazloženju pravi zakonotvorec: Mi se moramo zadovoljiti jednim opštim propisom. Vidite gospodje, te besede ra. no kažejo, da je ta zakonski načrt površen. Splošni predpisi imajo svoje mesto v ustavi, nimajo pa mesta v okvirnih zakonih in prav posebno pa ne v specijalnih zakonih, kakor je zakonski načrt o splošni upravi. Prosim gospode narodne poslance, da upoštevajo to dejstvo, da se ono, kar je kvarljivo in površno, kar ni točno v zakonskem načrtu, popravi, da se izdela boljši zakon.

Nadalje pravi ono obrazložjenje še to-le:

«Nabrojati sve one poslove, koji treba, da su izuzeti iz oblasne nadležnosti i zadržani za centralnu upravu, značilo bi pregledati vse pravne propise, koji važe u našoj državi. U vremenu, koje je bilo na raspoloženju, to nije bilo moguće. Pošto treba, da se prema zakonskom načrtu o centralnej upravi nadležnost i ustrojstvo pojedinih ministarstva regulišu osobenim zakonima, smatralo se za najpodesnije da se onda na svako ministarstvo opšte uprave posledice nabroje oni poslovi, koji su izuzeti iz oblasne nadležnosti i zadržani za kompetenciju ministara.»

Tako bi se u ovim zakonima pro praeterito odredila kompetencija centralne uprave i time revidirali svi dosadašnji zakoni, koji često puta suviše uskogrudno zadržavaju poslove za ministarstvo rešavanje, koji se mogu ostaviti oblastima bez štete za celokupno administraciju.»

Zakonotvorec ni maral dobrega in modernega zakona.

Gospodje! Iz tega obrazloženja se kaže, da zakonodajec tukaj ni gledal na to, da bi nam dal dober in moderni zakon. Posebno značilen je v tem tekstu stavek: «U vremenu, koje je bilo na raspoloženju, to nije bilo moguće». Zakaj se potem forsira s tako splošnimi frazami, kakor jih imamo tukaj, ako ni časa, da se izdelajo dobri, točni in upravljivi zakoni? Mislim, da mi g. minister na to odgovori. Jaz bi zahteval od g. ministra, da me malo posluša in mi odgovori na to vprašanje.

Mi zahtevamo solidne zakonske načrte.

Ni, prvo naglica in brzina, po kateri naj bi se izdelali dobri, točni in moderni zakoni, ampak prvo je, da se dobro in natančno dela. Jaz mislim, da bo naša država, da bo

Jugoslavija tedaj rešena, kadar bodo zakonotvorci svoje delo vršili solidno in ne tako površno, kakor so ga vršili pri tem načrtu zakona o splošni upravi.

Niti v petih mesecih niso izdelali dobrega zakonskega načrta.

Ta zakonski načrt je bil predložen narodni skupščini 27. oktobra 1921. Od tega časa so pretekli meseci november, december, januar, februar, sedaj teče že peti mesec, a vendar pravi zakonotvorec v obrazloženju, da ni bilo časa, da bi bil izdelal ta zakonski načrt bolj točno, boljše in moderno. Gospodje! Kdo bo verjel zakonodajcu, če pravi, da v petih mesecih ni mogel izdelati boljšega in modernejšega zakonskega načrta!

Vprašal bi vlado, kaj je delala med tem časom, kaj je delal zakonotvorec, ki je bil referent za ta zakonski načrt, da ni mogel izdelati boljšega, točnejšega in modernejšega zakonskega načrta. Ako pa je kaj takega izdelanega, potem pa prosim vlado in g. predsednika, da nam predloži podrobnejši in boljši zakonski načrt nego je ta. Posebno pa zahtevam, da se nam predložijo specijalni zakonski predlogi o splošni upravi.

Centralizem v Beogradu totalno nesposoben.

Ako jih pa zakonodajec ni izdelal, je to znamenje največje malomarnosti, znamenje največje nedelavnosti v centrali. To je najboljši dokaz, da je centralizem v Beogradu nesposoben, totalno nesposoben, da vodi tako obširno in veliko državo, kakor je naša.

Polovičarsko delo beograjskih zakonotvorcev.

Clen 6. tega zakonskega načrta, katerega je, kakor se mi zdi, pododbor črtal, a stoji vključ temu v tem zakonskem načrtu in je v diskuziji, je najboljši dokaz, da bi morali prej dobiti v roke predlog o podeli zemlje, predno dobimo tako skrpucalo zakonskega načrta o splošni upravi. Mi bi morali prej dobiti v roke natančno izdelan predlog o razdelitvi zemlje, predno se posvetujemo o tem zakonskem predmetu. Kakor izvemo iz časopisja, se hoče razdelitev zemlje izvršiti tako, da bi bili srezi v Sloveniji mali pri nas v Sloveniji pa veliki. Gospodje, ako se tako dela, potem ni čuda, da je toliko nezadovoljnosti v naši državi. V nem delu države se dela tako, v drugem pa zopet drugače.

Za okraje v Sloveniji zahtevamo večjo kompetenco.

Ako bodo srezi v Sloveniji veliki, potem tudi zahtevamo, da bodo imeli večjo kompetenco. Kakor pa se kaže, pa ravno hočete, da bo v Sloveniji in Hrvatski, sploh v prečanskih krajih kompetenca onih ljudi, ki so izvoljeni od naroda popolnoma izginila.

Ne gre tudi, da bi bili v Srbiji mali srezi, pri nas v Sloveniji pa veliki, in sicer radi tega ne, da bi v Srbiji imeli urade in srezke oblasti pred nosom, pri nas v Sloveniji pa bi moral kmet, delavec, obrtnik, uradnik ali občinski predstojnik hoditi po 20, 30 in 50 km daleč, predno pride do svoje srezke oblasti.

Ako pa hočete, da bodo v Sloveniji veliki srezi, potem zahtevamo, da imajo tudi večjo kompetenco, da kmetu ne bo treba trošiti denarja, izgubljati časa in ostavljati dom za več dni, ampak bo lahko pri tej veliki srezki oblasti našel več kompetence, da bo tam tudi lahko več dosegl. Pride tudi v pošte, da bode vsled tega v Srbiji dobilo več ljudi uradniški kruh, v Sloveniji pa manj. Nazadnje pa tudi to, da moramo, ker so davčna bremena v Sloveniji in Hrvatski večja in ker davki niso izenačeni, glavne stroške nositi mi Slovenci in Hrvati.

Zahtevamo novo ustavo in boljše zakone.

Radi te površnosti, ki je v zakonskem načrtu in ker ta zakonski načrt ne vsebuje prav nič modernega, pojdemo preko tega načrta na dnevni red. Zahtevam, da se nam da novo ustavo, ki bo dala Slovencem in Hrvatom samoupravo in da nam izdelajo zakonotvorci boljše zakonske načrte.

Kdo zapira bolnišnice v Sloveniji?

Demokrat dr. Kukovec je na shodu v Ptujju govoril, kako velike reči je že dosegla njegova stranka za naše kraje. Seveda so kakor navadno, te «velike reči» — same Kukovecove fraze. Kaj je zadnji največji uspeh? Vlada hoče zatvoriti velik del bolnišnic v Sloveniji. Kdo je v tej vladi? Stranka dr. Kukovca. Demokrati igrajo sploh prvo flavto v ministrstvu, v skupščini, v finančnem in zakonodajnem odboru.

Na shodu JDS v Ptujju, 5. marca so ptujski demokrati s papirnato resolucijo protestirali proti temu, da se zatvori ptujška bolnišnica. Kaj pomeni taka resolucija? Samo pesek v oči nerazsodnim ljudem. Če so Ptujčani res vneti za to, da se tamošnja bolnišnica ne zatvori, bi morali na shodu Kukovca pošteno prijeti in vprašati: Zakaj je sedanja vlada, ki sestoji iz polovice demokratov in samostojnega mesarja Puclja, zakaj je ta vlada, ozir. finančni odbor sklenil črtati postavke za bolnišnice v Sloveniji? Papirnato resolucijo proč, pa bič v roke in oškrvati Kukovca in demokratske voditelje, koji v Beogradu na merodajnem mestu glasujejo s Srbijanci za črtanje kredita za bolnišnice v slovenskih krajih, a v Sloveniji se na političnih shodih delajo čudno lepe, kakor, da ne bi bili krivi tega socialnega škandala.

Taki so naši slovenski demokrati in samostojneži! — Dasiravno vsak otrok ve, katere stranke so sedaj v Beogradu na vladi, pa si ne upajo svojim kolovodjem v brk povedati, da zaslužijo obsodbo ne samo z besedami, marveč s korobačem. A zaslepljenost, zaplankanost in hudobnost pristašev demokratske in samostojne stranke je tako velika, da še danes ne vidijo, da so predvsem demokratska stranka in ž njo zvezane stranke, ki so na vladi, zakrivile zatvoritev zlasti za uboge ljudi potrebnih zavodov in bolnišnic.

In kdo je izmed samostojnih in demokratov napravil le korak proti zatvorbi bolnišnic? Nihče! Tudi lazi-socialisti s Kristanom na čelu niso storili koraka. Poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Hohnjec je skupno z narodno socialnim poslancem Brandtnerjem dne 9. marca pri fin. ministru dr. Kumanudiju energično protestiral, da bi se

bolnišnice v Sloveniji zatvorile. Minister je na te odločne besede izjavil, da bo nakazal začasno znesek 1 milijon 600.000. Seveda ta znesek zadostuje le za malo časa. O tej zadevi še bomo spregovorili ob priliki.

Iz carinskega nereda.

«Igrajo pod enim klobukom» — pravi narod, če hoče označiti pretkane ptičke, ki izvajajo uspešne naskoke na žep navadnih zemljanov, danes pa, ko nam škripljejo rebra in hrbtišča pod silnim davčnim vijakom, ko vidimo, da se navadni državljani strahovito izzemajo, peščica izvoljenih pa masti in bogati na vse pretege, smo prišli do spoznanja, da so se ustanovile že cele organizacije raznih pretkanih ptičkov v raznih panogah državne uprave. Mnogo se »igra«, nikjer pa menda tako, kot pod zeleno obšito carinsko šajkačo. Carinska uprava od zgoraj navzdol je že taka, da nudi najboljši teren za raznovrstno izkoriščevanje. Po svojem neredu in po svojem zmedenem staroveškem birokratizmu je prava privlačna sila za vsakovrstne elemente, ki so si enaki samo v neutешljivem pohlepu po »zaradi«.

Nanizali bi lahko celo vrsto carinskih škandalov, pa to ni potrebno, ustroj carinske uprave je sam že tako visoko ali nizko, da nam daje žalostno zagotovilo — neomejenih mogočnosti. Te dni je stal pred mariborsko poroto carinik — »sudac«, ki je brez vsake prave kvalifikacije prišel v carinsko uradniško službo in prav kmalu še do važnega mesta, da sodi in obsoja tihotapce. Vsi mogoči prestopki carinskih predpisov so spadali pod njegovo oblast in ta »sudac« danes sam prizna, da mnogo teh predpisov ni poznal, sicer je pa tudi očitno, da jih ni mogel poznati. Ker je pri carini že tako urejeno, da se podeli oblast komur bilo, si ni delal mnogo skrbi ter izvrševal »sudske« posle, kakor mu je pač sodilo. Pred sodnijo je prišel, ker se je slučajno doglad, da je nekaj denarnih kazni zadržal in nekaj zaplenjenega blaga prodal za sebe, koliko in kaj vse — se pa ne da dognati, ker pri carini o vsem tem poslovanju »nema knjiga«. Obsojeni carinik je bil tako nepreviden, da je o svojem poslovanju nekaj beležil, to je pustil ležati, to ga je izdalo, če bi pa še to beleženje opustil, — bi nemara še danes sodil in obsojal carinske pregreške.

«Nema knjiga» tega krilatega izgovora se je posluževal že g. finančni minister, ko je poročal o zavoženem državnem gospodarstvu — zakaj ne bi se ga tudi carina?! Nema in nema! Večini carinikov je tudi dano, da »nemajo« časa v uradnih urah, da potem kar le mogoče pograbbijo na »diurinah« in pa na »bakšišu« od strank, ki težko čakajo na svoje blago ter rajše »mažejo«, kot da bi še bogzna kako dolgo čakale, ker noče in noče biti »vremena«, če ni »zarade«.

Često se zgodi, da se naročnik ustraši visoke carine, ki se je navalila na kako pošiljatev iz tujine, ter je ne sprejme, stvar pride med »neprimljeno robo« in potem na licitacijo. Te licitacije so pa nekaj skrivnostnega. Navadni ljudje pa še niso prišli na to, kako in po kakih pravilih se vršijo. Stvar, ki je bila poprej vsled visoke carine nesprijemljiva, se včasih dobi prav poceni, mnogo stvari se pa kar med samimi cariniki »licitira«.

Skrivnostno je tudi deklariranje. Knjiga, po kateri se vrši, in razdelitve v njej se lahko na razne načine tolmačijo. Zgodba o konju ni bajka. Konja iz lesa lahko carinik deklarira kot igračo ali pa po tarifu, ki stoji v njegovi knjigi za besedo »konj«, ki se pa nanaša na živega konja. To lahko stori in »žali se Bogu«, ker carinik se bo že izvil, pa če ti še tako zagode. Dobra deklaracija je na primer velika množina svile za »pamuk«-bombaž. Tu se carinik in izvoznik ali uvoznik pogodita za velik bakšiš in taki posebno mastni založljaji se v carinsko-bakšiškem jeziku, nemški bi se reklo »Gauensprache«, imenujejo »gol«. Mnogo carinikov je že zapustilo službo, ko so napravili par dobrih »golov«. Sedaj so gospodje, trgujejo na veliko, znancev in zvez imajo dovolj, ali pa uživajo brez dela kapital svojih »golov«.

«Zarada in gol» to je ideal, vse se za njim peha in gnete. Eni, ki že nekaj imajo, da nagrabijo več, drugi, ki še nimajo, da ne bodo prazni in potem, ko pridejo na okus, pa vsi tekmujejo, da bi drug drugega prekosili.

Kakor rečeno, v tej stroki so cele spekulativne organizacije in gorje temu, ki jih ovira pri profitu. Izgrizejo in spodbijejo ga, da sam ne ve kedaj in kako. Južna železnica si je postavila carinskega deklaraterja, pridobila si je potrebna dovoljenja, pa kaj hoče, ko ji pravi cariniki mečejo polena pod noge, da je joj. »Goli« so v nevarnosti in zato je vse po konci.

S tem bodi dovolj! Carinsko upravo poznamo in v Srbiji so jo že davno poznali, saj je dejal neki srbski književnik, ko so ga vprašali, kako naj ga oskrbijo: »Dajte mi vsaj eno službico pri carini, pa mi bo dovolj«.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

O vladni krizi se vedno več govori in vsak dan se pričakuje. Državotvorna «večina» je močno zrahljana tudi vsled boja med Protičem in Pribičevićem. Pribičević v tem boju ne izbira sredstev in ker se tako brezobzirno obdaja s policijo in raznimi bandami, se vidijo nesoglasja tudi v samem demokratskem klubu. Minister notranjih zadev Marinković govori o ostavki, drugi demokrati se pa tudi nekoliko delijo: eni brezpogojno za Pribičevića, drugi pa skoraj rajši brez njega, ker jim je raznih stvari že preveč, radikalci so pa podvojili svoja nasprotovanja demokratskim kolegom in kjer se le da, nagajajo enemu in drugemu. Nesoglasja so zelo ostra in v teh dneh so se posebno poostрила v vprašanju volilnega zakona in odlaganja trgovskih izplačil.

AVSTRILIJA.

Avstrija je že bila trdno prepričana, da bo v najkrajšem času dobila pomoč iz inozemstva v obliki velikega posojila v znesku 198 milijard. Toda tega posojila ni od nikoder, kajti angleški listi zatrjujejo, da bo odločitev tega vprašanja padla na konferenci v Genovi, toda do te konference vodi trnjeva pot. Madžarska ne more pozabiti, da je morala Burgenland odstopiti Avstriji. V enomer vpada jo v Burgenland madžarske tolpe, ki so zelo dobro organizirane. Te tolpe delijo med prebivalstvo neke vrste vprašalnih pol. Kdor se ne podpiše, da hoče nazaj pod Madžarsko, je v nevarnosti, da ga ne ubijejo in oropajo. Madžarski agenti hujskajo v letalkih na upor proti Avstriji. Tudi razdor med meščanskimi strankami, zlasti med krščanskimi socialci in Vsenemci ovira gospodarski razvoj Avstrije.

REKA.

Razmere na Reki so skrajno žalostne. Tovarne počivajo, nikjer ni zasluzka in delavstvo živi od fašistovskih milodarov. Pred občinsko hišo se je dne 9. t. m. zbralo nad 1500 oseb, priseljenci iz Italije, ki so izročili v imenu fašistov vladne posle fašistovskemu poslancu v Rimu odvetniku Giuratiju. V mestu vlada nasilje. Fašisti so začeli prihajati že na Sušak, kjer so oplenili neko tobakno trafiko. Na Reki pa plenijo kar po vrsti, in nihče ni varen pred njimi. Predvsem so vzeli na piko Slovence. Pristaše prejšnje Zanellijske vlade kratkoma ubijajo. Kar pri bellem dnevu so na ulico ubili dva redarja. Noden Slovan si ne upa na ulico, kajti, če pride fašistom v pest, je izgubljen. Slovani se skrivajo po kleteh in kdor je le mogel, je zapustil Reko.

ANGLIJA.

Lloyd Georgeu in celotni angleški notranji politiki grozi kriza radi odklonitve udeležbe Amerike na genovski konferenci. Pravi, da je Amerika radi tega odklonila udeležbo v Genovi, ker je hotel Lloyd George izrabiti Genovo v svoje namene. Odklonilna gesta Amerike zna pomeniti za že itak ogroženega angleškega politika ostavko.

POLJSKA.

Poljska je še vedno v krizi, ki pa baje napreduje in je pričakovati, da si bo Ponikovski zagotovil parlamentarno večino.

RUSIJA.

Po vesteh poljske brzojavne agenture naj bi se bila Lloyd George in Poincare (Anglija in Francija) sporazumela, poslati Rusiji sledeče pogoje njenega priznanja: 1. Priznanje predvojnih ruskih dolgov, 2. Razoroženje sovjetske vojske pod kontrolo posebne internacionalne komisije, 3. Svobodne luke na Iztočnem in Črnem morju, 4. Priznanje versailleskega ugovora, 4. Nemško-ruski trgovski dogovor naj bi prišel pod nadzorstvo posebne zavezniške komisije. — Da Francija stavi take pogoje je razumljivo, saj si je to že od nekdanj želela, in tudi to je razumljivo, da Anglija nima ničesar proti temu, če se taki predlogi Rusiji sporočijo, če jih sprejme tem bolje, — gotovo je pa to, da se Rusija temu pristno francosko imperijalističnemu nasilju ne bo nikdar uklonila.

Beleške.

Nov povod, da se razpravlja o batinah in raznem drugem divjaštvu v beograjskih zaporih, nudi tožba vdove Milana Novakovića, ki je bil v nekdanji kraljevini Srbiji za časa minisrovanja Nastasa Petrovića — ubit v ječi beograjske policije. O tej zadevi se je že mnogo razpravljalo in sedaj stopa vdova vnovič pred sodnijo, da z novimi dokazi dožene, da je bivši minister Petrović dal njenega moža v ječi enostavno ubiti. Lepe stvari so se dogajale že od nekdanj po beograjskih ječah in vse, kar so počenjali oblastniki, da prikrijejo razne škandale, ki so se razkrivali pri komunističnem procesu, je samo znak najostudnejšega cinizma.

Demokratski narodni poslanec kot vlomilec in nasilnik. »Hrvat« št. 607 prinaša poročilo iz Otočaca, kako je demokratski narodni poslanec Gjorgje Branković dne 6. t. m. na čelu oborožene bande kakih 120 jugofašistov nasilno vdrl v »Srpsku Stedionico« (Posojilnico) ter si iz neznatne manjšine delničarjev dal izvoliti ravnateljstvo in vodstvo zavoda, iz katerega so ga bili radikalni, ki tvorijo veliko večino, malo poprej pognali. Vsled tega nasilja je bil ves Otočac po konci in malo je manjkalo do dejanskih spopadov med Brankovićevo bando in med radikalci. V nasilju je ta človek že izkušen, na dan sv. Save je naskočil prostore »Hrvatskega Sokola«, tedaj so radikalni vse to še mirno gledali, sedaj pa, ko ta banda tudi njihove interese ogroža, je pričakovati, da bodo jugofašisti prav kmalu od vseh strani osvraženi. Branković je zaupnik Pribičevića.

»Svobodna štampa.« Na novinarski konferenci v Beogradu, ki je nastopila proti škandalozni pisavi v »B. Dnevniku«, se je tudi to-le ugotovilo: »Anarhist novinarstva in javnega življenja Cicvarić ima zaveznika v sami vladi. Ta zaveznik in pomagač mu je minister Sv. Pribičević, ki hoče uničiti vsako svobodo tiska. V tej želji se Pribičević poslužuje Cicvarića ter ga pusti, da pride v pisanju do škandalozne skrajnosti, sebi pa pripravljva izgovor za tlačenje

vsega tiska. Zatiranje listov je Pribičeviću potrebno, da lahko brez kontrole vodi svojo »politiko« nasilja in tiranstva. Reakcionar-dogmatik Pribičević se poslužuje anarhistov a la Cicvarić in teroristov, kot je Hercigonja, samo da bi dobil izgovor za svoje nasilne nakane in reakcionarne metode. — K temu, kar posnemamo iz beograjske »Tribune«, je treba pristaviti še to, da Cicvarić pod dejansko zaščito policije dela svoje škandale. V zadnjem času, ko se boji, da ne bi ga kak nasprotnik napadel na ulici, se sploh ne prikaže, doma sedi in piše, hiša je pa okrog in okrog zastražena od policajev in detektivov. Pribičević že skrbi, da se mu orodje ne ne skrha ob pesti kakega ogorčenega radikala. — Če pojde po tej poti naprej, lahko pričakujemo v Beogradu pravo in pravcato državljansko vojno, katero bo uspevala sama dinastija Pribičević ali pa ostali z njo nezadovoljni državotvorci.

Tudi autonomisti! »Srpska Riječ«, organ skrajnih srbskih šovinistov in centralistov je strašno ogorčena, ker se ogroža — narodno-cerkvena autonomija v Bosni in Hercegovini. Obljubila je najhujši boj za to svojo pravoslavno autonomijo. Nič manj ni ogorčena novosadska »Zastava« radi karlovske mitropolije. Čudno, kako začnejo ti silni šovinisti in centralisti prav avtonomistično misliti, če jih to ali ono zadene v živo. Radi mitropolije vpije ta list o »cinični ignoranci dvestoletne kulture, svetle preteklosti« in o zločinu, ki ubija tako »politično silo«, kot je mitrofanija. — Mi smo avtonomisti, povdarjati pa moramo, da takih »avtonomij«, kot si jih centralisti predstavljajo, ne poznamo, gospoda naj bi raje v drugih stvareh pokazala smisel za kulturo in druge značajne posebnosti, pa bi marsikaj izostalo.

Omladina proti Pribičeviću. Kakor javljamo na drugem mestu, je priskrbel Pribičević, da se je zborovanje akademicega združenja »Pobratimstvo« prepovedalo. Če tudi Svetozar Pribičević ni več minister policije, ima vendar še vse policijske veljake na svoji strani. Samo mgljaj in zloglasni upravnik zloglasne beograjske policije Lazarević mu je priskočil na pomoč. Omladincem in tudi pravemu policajminstru malo boljsemu demokratu Marinkoviću je bilo to malo preveč. Akademiki so protestirali proti prepovedi zborovanja in Marinković je gozil v ostavko. Znano je, da je radikalno-demokratska koalicija v vedno hujši krizi, gotovo je pa tudi to, da je še vedno dovolj politikov, ki hočejo držati to vlado skupaj, dokler bo le mogoče. Pribičević se že lastnim pristašem gnusi. — Za enkrat so se zopet v toliko pobotali, da je Pribičević izjavil, da nastopi sodnijsko pot proti Protiču, Marinković je pa dovolil omladinsko zborovanje zaradi lepšega na drugem mestu. Zborovanje se je včeraj vršilo, poročilo prinesemo prihodnjic. Akademiki so naznanili svoje zborovanje z velikimi plakati, ki odločno in jasno izražajo zahtevo, da se afera Pribičević—Hercigonja v interesu drž. ugleda takoj začne razpravljati pred sodnijo. Pribičević, ki je doslej na vsa očitanja, tudi na to, da je kriminalni tip, ostal »hladen« kakor sam izjavlja, je sedaj že tako daleč, da na pritisk lastnih pristašev govori o sodniji.

Dnevne novice.

Burna seja odbora za redukcijo činovništva v parlamentu. V sredo 7. marca je demokrat Djordjević imenoval del prečanskih činovnikov in drž. nameščencev »pakaž«, predsedujoči profesor Srbijanac Antonović pa je tituliral del državnih nastavljenecv v novih pokrajinah »pofel«. Šlo se je za predlog srbijskega demokrata Djordjevića, da se naj drž. činovnike: nameščence, koji »nimajo dovolj ljubavi do države« in »koji ne delajo za jedinstvo«, odslovi iz državne službe. Ta predlog je očividno meril na to, da se prečane »baci na polje«. Predlagatelj je sicer kazal pred vsem na Madžare in Nemce, a videti je bilo, da je imel v mislih tudi nas Slovence in Hrvate. Zastopnik Jugosl. kluba posl. Žebot je odločno ugovarjal proti takemu partizanskemu postopanju. Povdarjal je: Če se kak državni nameščenec kaj pregreši proti državi, imamo redovno sodnijo, ki jih naj obsodi, če so kaj zakrivali. Kake partizanske »bacične komisije« odločno odklanjamo. Predlog Djordjevićev je propadel. Pri tej priliki so potem padle besede »pakaž« in »pofel«, ki sta jih rabila Srbijanac Djordjević in Antonović. Drugi dan 8. t. m. je posl. Žebot energično protestiral proti pavšalni žalitvi državnih činovnikov in nameščencev v prečanskih krajih. Zahteval je, da predsednik pobjasni, kaj je hotel povedati z besedo »pofel«. V zborovalni sobi je nastal vik in krik. Na strani posl. Žebota je bila večina komisije. Predsednik in Djordjević sta končno molala preklicati omenjene neparlamentarne izraze in sklenilo se je, da se v bodoče v komisiji ne sme več dopustiti tak način postopanja. — Ako bi uspel predlog srbijskega demokrata Djordjevića, bi začela delovati denuncijatska demokratska družba in prečanske dobre državne uradnike in uslužbenice bi bacili zaporedoma »na polje«. Na njih mesto pa bi došli nekvalificirani Srbijanci. Tako se »radi« v Beogradu!

Nekaj glede skupnega nastopa opozicije. Dne 9. marca so se sestali načelniki opozicijskih klubov: dr. Korošec, Etbih Kristan, Gjonović (republikanec) in Brandner, da sestavijo skupno obtožnico proti bivšemu vojnemu ministru generalu Zečeviću radi vpoklica rekrutov v decembru preteklega leta, radi česar jih je 6000 obolelo, 300 pa umrlo. Predlog o obtožnici pride pred prvo prihodnjo parlamentarno sejo. Radi ravnokar omenjene skupne akcije opozicije se slišijo mnenja, da bodo začeli še v Narodni skupščini preostali ostanki opozicije nastopati skupno proti sedajnji vladi. Take govornice so prazni upi, ki nam morejo splaviti po vodi, ako pogledamo sestavne dele opozicije. Imamo n. pr. socialpatrijote, ki so radi Belja, dedščine komunističnih tiskarn, delavskih domov in še drugih lahkozaslužnih ter vedno pripravljenih dobrin iz vladnih korit najsigurnejša vladna rezerva. V obče pa so socialdemokratje ustavni in upravni centralisti in to dejstvo jih nepremostljivo razdvoja z ostalo opozicijo. Narodna socialista

dva možakarja, ki sicer rada potegneta z Jugoslov. klubom proti korupciji in nasilju od zgoraj, ne prideta kot dva niti v poštev. Srbski zemljoradniki in republikanci pa so ljudje, ki se v širokih mejah naše države niti orijentirali niso, ampak so še vedno nositelji teženj in zahtev samo srbijskega plemena. Srbski zemljoradniki in republikanci pač ne bodo nikdar nastopili skupno s prečani proti glavnim zastopnikom Srbov: radikalom in demokratom. Seveda ako bi bil v skupščini Hrvatski blok, potem bi bila tla za skupen nastop opozicije čisto druga. V parlamentu imamo še samo nekaj ostankov opozicije, a še ti si ne bodo med seboj nikdar edini ter jih večinske stranke tudi prav nič ne upoštevaajo. Volitev nam ne bodo pospešile razvaline med seboj needine opozicije, ampak ljudska nevolja radi skrajno slabega finančno gospodarskega stanja in vedne ribarije med radikalni in demokrati.

Socialpatrijot Etbih Kristan se kaže vedno vnetejšega petolizca centralistične vlade. Socialpatrijotje so bili vedno načelni centralisti iz razloga, ker so tudi sedaj vladne večinske stranke iz koritarstva centralistične. Tudi sedaj, ko se kaže pogubošnosni centralizem kot deloma izpeljan ter uveden v vsej svoji nagoti, se pehajo socialpatrijotje na vso moč za čimprejšnjo centralizacijo uprave. Nadsocialdemokrat Etbih Kristan je glasoval že v zakonodajnem pododboru za razmesarjenje Slovenije in uničenje avtonomije. se je pokazal tudi v plenumu odbora najljutjetejšega centralista. V plenumu je predlagal g. Etbih Kristan, da mora delati zakonodajni odbor noč in dan, da bi se mogel čimprej sprejeti zakon o centralistični upravi države.

Umrli je v Celju znani rodoljub veletrgovec Anton Kolenc, doma iz Ljubnega. Rajni je bil v burnih časih, katere so preživljali celjski Slovenci, narodnozaveden mož. Bil je tudi dobrega srca. V svoji oporoki je zapustil v dobrodelne namene ogromne svote. Dijakom je sporočil 3 milijone kron, celjskim srednješolcem 600.000 K, gojencem kmetske šole v St. Juriju ob južni železnici 30.000 K, revežem v Ljubnem 50.000 K, celjskim revežem 100.000 K, za razširjenje celjske bolnišnice pol milijona kron i. t. d. Pogreb tega plemenitega moža se je vršil v nedeljo dne 12. t. m. Blag mu spomin!

Nadzorovanje matrik od posvetne oblasti se nam obeta. Voditelji matrik se sedaj začudeno vprašujemo, koliko je pa posvetna oblast že dala za matrike, da ima pravico jih nadzorovati. Matrične knjige so sedaj drage, kdo jih kupi? Kdo kupuje pisarniške potrebščine? Država? Podpisani je prosil pokrajinsko upravo za prispevek h kurjavi in snaženju uradne sobe, ker iz svoje bore plače tega ne zmore, a se mu je odgovorilo, da zato ni fonda. Država naj kupi matrike, plača pisarniške stroške in voditelje matrik, potem naj šele govori o nadzoru tega, kar je njenega. A dokler so matrike cerkvene, jih cerkev plačuje, naj jih tudi cerkev nadzoruje.

Zanimive novice z naše meje. Iz Remšičana nam poročajo: Spomin najstarejšega Remšičana sega nazaj v preteklost vsaj najmanj za 50 let, in v vsem tem dolgem času ne naštejemo toliko pasjih tatvin, kot v tej kratki dobi, odkar imajo vso oblast pri nas »Wranglovci«. Dva psa sta popolnoma izginila, eden od teh se ceni na 1000 K. Pri več drugih se je tatvina pa že opetovano ponovila, in vsakokrat je gospodar pri tem početju zasačil — »Wranglovce«. Za vse to imamo temeljite dokaze. Moč in oblast teh ljubincev naše slabostjne vlade gre še pa dalje: V noči od 3. na 4. t. m. je začelo naenkrat goret gospodarsko poslopje cerkvenega ključarja pri sv. Pankraciju, pđmč. »Koretnikovo«. Ogenj je izbruhnil okoli polnoči, torej ob času, ko ni domačih več nikdo na nogah, in v takem delu poslopja, ker nima ponoči nikdo nič opravka. Zgorelo je razen svinskega hleva do tal vse. kakor tudi zrno, krma, orodje in vsa obleka. Živino so rešili le z veliko težavo. Škoda se ceni na poldrugi milijon. Ubogi posestnik je uničen popolnoma. Izhoda ni nobenega, ali naj pusti štrleti posmojeno zidovje kvišku, ter si napravi prebivališče pod smrekami, ali pa mora prodati posestvo, da si zamore postaviti nova poslopja.

Pred mariborsko poroto se je dne 9. t. m. zagovarjal 22letni Sandor Koloman, doma iz Kuštancovcev v Prekmurju, ker je v prepiru z bajonetom usmrtil nekega Aleksandra Novaka. Zaradi par pedi zemlje je med obema sosedoma vladalo smrtno sovraštvo. Koloman se je zagovarjal, češ, da ga je Novak napadel in da je sam padel na svoj bajonet, kar pa porotniki niso mogli verjeti, kajti Novak je imel dva smrtna zabodljaja, vsled česar so z 10 glasovi potrdili umor, nakar je bil obsojen na smrt na vešalih. — Pred celjsko poroto je bil vsled hudo delstva uboja obsojen na tri leta težke ječe neki Melhijor Stropnik, ker je na cesti pri Sv. Florjanu v slovenjgraškem okraju z nožem zaklal svojega svaka Petra Sovinka. Zaradi ropja je bil na 12 let težke ječe obsojen Janez Korošec iz Vitanja, ker je v Gaberju pri Celju napol ubil in oropal mehanika Plahuto. Zaradi goljufije je bil obsojen Gregor Kampuš na 2½ leta težke ječe, ker je na goljufiv način dvignil denarno pismo z zneskom 120.000 K, ki je bilo naslo ljeno na lesno trgovino »Savinja«.

Žalostna smrt je našla posestnika Marija Verdovnik p. d. Berdela iz Pobrežja v Selnici ob Dravi. Rajna je bila že dalje časa umobolna. Na pepelnico je odišla od doma, in od tega časa domači niso vedeli, kje je. Deseti dan so jo šele našli mrtvo v gozdu. Kakor vse kaže, je umrla od mraza in lakote. Bog ji bodi milostljiv sodnik.

Samostojna požrtvovalnost. (Dopis iz Selnice ob Dravi.) Dva stebra naše Samostojne sta pristopila k selniški požarni brambi. Vsi so občudovali to požrtvovalnost, da bodo roke, ki sicer dela niso vajene, pridno gonile brizgalno v korist nesrečnemu bližnjemu. A kaj se zgodi. Na občnem zboru so člani v načelstvo izvolili stare preskušene požarnike, a naša dva požrtvovalna samostojneža sta propadla. Ker sta moža zelo napredna, jima ni zato, da bi

brizgalno gonila, ampak hotela sta le brizgalno speljati v samostojni tabor; in ker se jima to ni posrečilo, sta pozabila na svojo požrtvovalnost in iz društva izstopila. Taki so razni Zvonci in Venci v samostojnem taboru.

Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in za meščanske šole pred državno izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljski) se prične dne 2. maja 1922. Prošnje naj se vpošljejo pravčasno potom okrajnih šolskih svetov, da bodo do 23. aprila v rokah izpraševalne komisije. Prošnja naj se piše na celo polo in naj bo kolkovana z 2 Din, vsaka priloga s 50 p.

Nova vlaka. Od 10. marca nadalje vozita na progi Maribor—Gradec dva nova vlaka. Eden vlak prihaja iz Gradca v Maribor ob 19.30, drugi pa odhaja iz Maribora v Gradec ob 8. uri zjutraj.

Kredit za duhovniško sodišče je patrijarh že tretjič zahteval. Ta sodišča imajo dosti posla v zadevah ločitve zakona in teh zadev je v zadnjem tednu prijavljenih nad tisoč. Popi, kot člani takih razsodišč zahtevajo dnevnic, teh pa ni, ker ni kredita in zakona siti pari morajo ostati skupaj.

Kredit ministrstva za šume in rude in sicer v znesku od eden in pol milijona dinarjev je odobren od finančnega ministra. Ta denar se bo porabil za posebne komisije, ki bodo pregledovale naše državne gozdove ter jih omejile. Doslej menda še ne vedo, kje so državni gozdovi in koliko jih je, potrebna je posebna akcija komisij in velik kredit seveda, da se to ugotovi in da se tudi meje postavijo, kjer je potreba. Brez komisij pri nas pač ne gre drugo kot kako brezvestno izkoriščevanje državne imovine. Če doslej državnih gozdov niti dobro poznali niso, so vendar znali les iz njih napol zastoj dajati raznim spekulantom.

Zakon o „zaščiti države“ stopa tudi proti radikalom v službo Pribečevića. Državotvorci so si v laseh, boj meh Protičev in Pribečevićem je razveljavil duhove in Pribečević je potegnil policijo in vse reakcionarne uredbe na sebo v svojo zaščito. Dijaško združenje „Pobratimstvo“ v Beogradu je sklical zborovanje, da obsodi nedostojno izpadanje nekaterih listov in da javno pozove ministra Pribečevića, da stopi pred sodišče in tam izčisti svojo zadevo, — policija je pa to zborovanje v imenu zakona o „zaščiti države“ prepovedala. — V radikalnih krogih in med pošteno javnostjo vlada radi tega veliko ogorčenje, ker je vendar znano, da so policajdemokrati v prilog Pribečevića nemoteno zborovali in da so pri tem zborovanju nastopale prave oborožene bande. Z reakcionarnimi odredbami, katere so radikali in demokrati složno ustvarili proti opoziciji, se bodo začeli sedaj med seboj pobijati.

Enkrat pameten poziv. **Odpor proti Pribečeviću radi Protičevih odkritij** postaja vedno večji in za g. Svetozarja od dne do dne opasnejši. Celo «Balkan» se je zagnal v uvodniku v Pribečevića s pozivom na Pašiča, naj vendar ne trpi pri ministrski mizi moza, katerega je ožigosal Protičev kot kriminalni tip. Pribečević je pod strašnimi obtožbami, ki niso niti najmanj ovržene ali izpodbite in Pašič ne sme pustiti, da vzdržuje tako težkih deliktov obdolženi minister službene zveze s kraljem. Listi javljajo, da Pašič zopet vsaj politično bolega in se v bolezenski oslabelosti gotovo ne bo lotil Pribečevića, da bi ga posadil v sodniško žehto. Vrane se med seboj navadno ne klujejo.

Kaj se vse piše v Beogradu? — «Balkan» piše o zadevi Pribečević—Hercigonja, kaže na Protičevo izjavo, ki imenuje Pribečevića — kriminalni tip, ter poziva Pašiča, da napravi pregrado med takim človekom in med krono v interesu kralja, naroda, pravice in uprave. — «B. Dnevnik» pa prinaša iz Cicvaričevega perasa opis, kako je brat Miše Trifunoviča (tega smatra Cicvarič za avtorja vseh napadov na svojo osebo)—ubil in mrtvo posilil neko starko ter bil zato ustreljen. — Protičev «Radikal» pobija Pribečevićevo kampanjo s tem, da vse njene izjave in obrambe s celó afero vred natančno komentira, kliče Pribečevića pred sodnijo in obljublja nova razkritja.

Neumestna popustljivost. Ne samo, da so laški fašisti proglasili priklopitev Reke k Italiji, ne samo da Italijani nočejo izprazniti tretje cone in da se

sploh ne drže rapalske pogodbe, zahteva sedaj laško časopisje, da mora naša država iz strategičnih ozirup repustiti Italiji gorsko skupino Triglava. V parlamentu bo sicer zunanji minister ali ministrski predsednik malo zaropotal proti tej najnovejši drzni laški zahtevi, toda to bo pa tudi vse. In če bo naša vlada še nekaj časa popuščala, ni več daleč dan, ko bomo čitali poročilo: Lahi so nam zažgali Narodni dom v Trsta in koroški Nemci požigajo slovenske hiše v Gornji Savinjski dolini.

Alijagičeva smrt in njegov grob še ni pomiril zagreške policije. Sedemnajstletnega brata komunističnega novinarja Cvijiča so predali državnemu pravdnstvu na temelju zakona o zaščiti države, češ, da je «ogrožal» javno varnost. Dvoje dijakov so izgnali iz Zagreba, književnika Cesarca so pa zaprli, ker je bil poslednjo noč v ječi na obisku pri Alijagiču. Sedaj je na vrsti še nekaj drugih, mogoče tudi g. dr. Politeo, nekaj poslancev in če bi šlo, vsi pošteni ljudje, ki obsojajo osvetniško tendenco Alijagičeve obsodbe.

Delo beograjske konference. Delovni program beograjske konference je sledeč: Dne 10. marca popoldne je priredil g. dr. Velizar Janković v hotelu «Srbski Kralj» svečani obed na čast raznim delegatom. V soboto ob 17. uri je bila čajanka v hiši dr. Velizarja Jankovića. Istega dne predstava v Narodnem gledališču «Hofmanove priče». V nedeljo ob 11. uri banket v oficirskem domu, katerega je dal zunanji minister dr. Ninčić. Kakor je razvidno iz ravnokar navedenega programa, bo vršila beograjska konferenca dostojno svoje delo. Samo vprašanje je: Ali bo ta konferenca tudi kaj koristila?

Katere uradnike hočejo reducirati? Po pravilniku za zmanjšanje uradništva, ki bo uveljavljen za celo kraljevino, bodo odpušteni iz državne službe v prvi vrsti oni uradniki, ki ne znajo službenega jezika v govoru ter pismu, potem oni, ki so se pregrešili za dobo svoje službe proti državi. Krivdo uradništva bo ugotovilo posebno disciplinarno sodišče. Od kvalificiranih uradnikov bodo odslovljeni v prvi vrsti oni, ki že imajo dopoljenih 40 službenih let, ali pa so že dopolnili 65to leto. Od nekvalificiranih bodo ostali v službi po Srbiji ter Črni gori invalidi in bojevniki na solunski fronti. Glede prostovoljcev solunske fronte velja ta zakon tudi za vse one, ki so se borili v srbski vojski.

Vojni detektiv. Razni banditi, ki se predstavljajo kot policaji in detektivi, so bili doslej specialiteta Beograda, sedaj se pa pojavljajo tudi po drugih mestih. Te dni so zaprli v Zagrebu nekega potepuha Franjo Štosa, ki je hodil okrog po krčmah ter pod krinko vojnega detektiva slegal ljudi. Potepuh je bil celo tako predrzen, da je še na policiji trdil, da je pravi detektiv.

Milijonska tatvina v Vinkovcih. Na železniški postaji v Vinkovcih so odkrili veliko tatvino, ki znaša okroglo 4 milijone kron. Vodja te tatinske družbe je bil bivši inženir Josip Kovač. Policija je zaprla vse krivce ter jih spravila na varno.

Kartaška afera v Novem Sadu. Te dni je aretirala novosaadska policija v kavarni «Elizabet» večjo družbo, ki je igrala baccarat (francoska hazardna igra s 104 kartami). To hazardno družbo so na policiji preiskali in našli samo pri enem članu 800.000 K. Zopet drugi je izjavil, da je zaigral 4 milijone kron.

Soli ni. Monopolska uprava je nima in ne ve, kje bi jo lahko na hitro nabavila, voda na mlin privatnih spekulantom je izborna napeljana. Beograjski listi poročajo, da v timočkem in krajinskem okrožju v Srbiji že tri mesece ni dobiti soli. Mnoge banke, trgovci in tudi seljaki so že prosili za uvoz soli iz Romunije, dovoljenja pa niso dobili. Med tem je pa beograjska monopolska uprava odobrila beograjskemu trgovcu Djordji Bibi, ki je demokrat, da uvozi 400 vagonov soli. On lepo uvaža in prodaja za drag denar. Ta srečni uvoznikar je plačal Romuniji po 60, največ 70 para za kg soli, narod pa mora v vsej svoji bedi kupovati to sol po 7 do 15 Din. za kg.

Železniška proga Krupa—Bihač se bo dovršila. Novi muslimanski minister Vilović je zaprosil prometnega ministra Stanića, naj bi se čim prej začelo dogotavljanje železniške proge Krupa—Bihač. Minister Stanić je baje z veliko pozornostjo poslušal svojega tovariša ter obljubil, da izide takoj tozadevni odlok, kredit od 25 milijonov dinarjev je že

na razpolago. Muslimani so se precej časa kujali in so sedaj z novimi zastopniki v vladi, zato je pa razumljivo, da jim radikali sedaj še tako uslužno gredo na roko.

Delo bolgarskih komitov. V okolici Štipa so odkrili komitaško organizacijo s parolo: Makedonijo Bolgariji! Vsaki sodni okraj štipskega okrožja ima svojo posebno četo. Te komitske organizacije dajejo posebne proklamacije muslimanom, iz katerih odseva skupno delovanje Bolgarije s turško vlado v Angori. Ta komitski pokret je že razširjen po srbijskih poročilih po celi južni Srbiji.

Volkovi v Bosni. Najbolj je ubogi bosanski kmet izpostavljen napadom od strani volkov, ki napadajo ljudi ter živino. Glede napada volkov je največ trpel bogojanski sodni okraj. Tekom leta 1921 so v ravnokar omenjenem okraju raztrgali in požrli volkovi in druga roparska zverjad 174 konj, 507 goved, 2664 ovac, 547 koz ter 43 svinj. Skoda znaša nad 4 milijone kron.

Vlada in borza. Naš finančni minister dr. Kumanudi je pred dnevi zagrozil zagreški borzi, da jo bo zaradi nepokornosti dal zapreti. Dan poprej so pa bili vsi borzni funkcionarji odlikovani z raznimi redovi sv. Save.

Stroški mednarodnih komisij. Stroški za razne in mnogoštevilne medzavezniške komisije v Evropi so tako ogromni, da ovirajo razvoj gospodarstva mnogih držav. Tako n. pr. je morala Anglija samo za l. 1920 plačati 7 in pol milijarde kron za angleško komisijo na Dunaju, Avstrijo je pa stala ta komisija 2 in pol milijarde. Koliko medzavezniških komisij je sedaj v Nemčiji, se sploh težko dožene, toda eno je pribito: osobe teh komisij živi razkošno. Medzavezniška komisija na Madžarskem stane več, kakor celokupno madžarsko vojaštvo, kajti navadni angleški vojak ima večjo mesečno plačo, kakor je letna plača madžarskega ministrskega predsednika. Isto velja o Bulgariji in Turčiji.

Roparji so se lotili župnišč. Od mnogih strani prihajajo poročila, da so se v zadnjih mescih roparji lotili župnišč in cerkev. Na Hrvaškem je bilo letos že 5 vlomov v župnišča in cerkve, v Sloveniji 2, v Bosni 2 in 1 v Dalmaciji. Pred nedavno so roparji udrlji v župnišče v Aurovi v Ameriki ter odnesli odtodnemu slovenskemu župniku skoro vse imetje. V Milwankezu so roparji vlomili v enem tednu kar 4 župnišča ter odnesli vse, kar se je dalo odnesti.

Vpogled v pregled davkov. Davčno okrajno oblastvo v Mariboru naznanja, da je za leto 1921 že dovršen predpis dohodnine za davčne zavezance cenilnega okraja Maribor mesto. 15 dnevni rok za vpogled v odmerni iskaz se začne od 17. in bo trajal do vstevšega 31. marca 1922. Vsak davčni zavezanec ima pravico do vpogleda v predpisni iskaz pri mariborskem magistratu, mariborskemu davčnemu uradu in na mariborskem okrajnem davčnem oblastvu soba št. 12 v navadnih uradnih urah. Kdor do 15. aprila ne vloži pripisa ali pritožbe pri davčnem okrajnem oblastvu, postane predpisani davek pravomočen.

Goriška Matica je začela razpošiljati tri lepe knjige, katere je letos izdala in sicer «Koledar» z zanimivo vsebino, zabavno knjižico z lepim romanom dr. Remeca «Naši Ljudje» ter lično knjižico «Gorske pravljice» izvod perasa goriškega pesnika Lovrenčiča. Vse tri knjižice imajo veliko literarno vrednost. Naročajo se v Ljubljani Pred Škofijo 21/I in veljajo 60 K. Toplo priporočamo!

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 245—250, francoski frank stane 24.24 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 4.10—4.15, za 100 čehoslovaških kron 4.70—4.80, za 100 nemških mark 120—125, za 100 laških lir 1390—1420 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1.80 centima.

Iz Ptujja.

Ptujska bolnišnica. Vest, da namerava vlada opustiti ptujsko bolnišnico, je povzročila med našim ljudstvom pravo ogorčenje. Demokrati so izrabili to vest v svojo korist in so jo napeljali na demokratično-centralistični mlin, češ, ko dobimo mariborsko oblast, se kaj takega ne bode moglo zgoditi. Vprašamo g. dr. Kukovca, ali mu ta demo-

Gladiatorji.

Druga knjiga. — Anteros.

(79. nadaljevanje.)

Tribun — on je bil, ki je motil čarovnika-lekarja v njegovih računih — se mu je približal kakor staremu znanцу in s prezirnim obrazom. Očividno je bil pogost obiskovalec in dober kupec, — ki je mnogo kupil in veliko plačal.

Petožirjs je vrgel od sebe vso svojo ponarejeno — skrivnostnost in svojo — resnično — preprišano začuden, je ter se mu prijazno nasmejal, ko je odzdravil. Pa njegov smeh je bil neprijeten, njegovo obnašanje s svojim naglim prehodom iz veselega smehljaja v najgloblje resnobo vznemirjajoče in iz njegovih ozkih, lesketajočih se oči je šinil včasih blisk, ki je oznanjeval peklenko zlobnost in veselje do hudobije radi hudobije —

«Naglo, moj učeni čarovnik!» mu je rekel tribun in ko maj opazil ponižni poklon in spoštljivo obnašanje. «Malo časa imam, kakor navadno, in ne liubi se mi, da bi se spuščal v podrobnosti. Daj mi, česar potrebujem, saj imaš tega zadosti, in glej, da pridem ven iz tega ozračja, ki duši — vsakega poštenega človeka!»

«Moj gospod, moj plemeniti patron, moj dobri prijatelj!» mu je odgovoril Egipčan in se vidno zabaval nad — nestrpnostjo svojega kupca. «Samo zapovej — in jaz te ubogam, saj me poznaš! — Ali ni bil horoskop natančen do minute? — Ali te moj čar ni obvaroval hudega, ti ni moj ljubavni lek prinesel uspeha? Ali sem se že kedaj zmotil, plemeniti gospod? — Govori, mogočni tribun, tvoj suženj poslušal!»

«Besede, same besede!» je nevoljno vzkliknil tribun. «Ti veš, česa potrebujem! Napravi mi! — Tule imaš de-

Vrgel je po tleh žlajčkice zlata. Teško je zažvenketalo in pričalo, da je tajnost draga stvar.

Egipčanu se je zablislilo poželjivo oko pri dobro znamenem zvenketu, pa delal se je, kot bi še vedno ne razumel. Tudi ni nehal mučiti plemenitega patricija s svojo dobro igrano nevednostjo.

«Sedaj ni ugodna ura, da bi postavil horoskop», je dejal. «Zli planeti vstajajo in delovanju dobrih duhov nasprotujejo sovražni čari. In toliko ti morem povedati, prejasni gospod, da prihajajo ti čari od barbarov. Pridi čez eno uro, pridi jutri, in storil bom, kar želiš!»

«Norec!» se je zadril Placid, kakor bi hotel suniti čarovnika. «Ali ponuja pošten človek pol čelade zlata za par trapastih besed, nabečkanih na listič oguljenega papirja? — Le ene vrste blaga imaš, ki je vredno tolike cene. Daj mi ga, in najmočnejšega, pa brz —!»

Zaljive kretnje prezr Egipčan. Pa ni se dal motiti, miren je ostal in je nadaljeval svoja zvedava vprašanja.

«Leka želiš, plemeniti patron? Ljubavnega leka? Da, tak lek je zlata vreden! Nihče se mu ne more ustavljati!»

Tribunu se je nabiral njegov zlobni nasmehek okrog usten. Ni bilo več varno se šaliti z njim.

Stopil je k Egipčanu in mu šepnil dve besedici na uho.

Egipčan ga je pogledal z obrazom, ki se je na njem čudno mešala radovednost s strahom, grozo in občudovanjem hudobnosti in oči so se mu v zlobnem veselju bliščale, ko je iskal po omariči iz črne ebenovine in izvlekel neko drobno steklenico iz tajnega predala.

Zavil jo je v tenek pergament, ki je nosil napis: «Cave!» in napovedoval nevarno vsebino jo stisnil Placidu v roke, pobral žlajčkice z zlatom in s tresočim glasom odstavil svojega obiskovalca.

* «Varuj se!»

Placid je odšel s svojo običajno malomarnostjo, stopil gizdavo na svoj pozlačeni voz in se odpeljal, kot da je opravil najnedolžnejši posel.

Valerija je s svojo služkinjo med tem dospela do tribunove hiše.

Z drzno ponosnim čelom, pa tresoča se na vseh udih je stopila čez prag. Vkljub njeni pogumni naravi sta se ji vzbudila ves strah in vsa slabotnost njenega spola, ko je pomislila, kaj namerava, in slutnja ji je pravila, da utegne še kedaj bridko obžalovati svoj korak.

Mirina ni imela takih težkoč. Njej je stvar ugajala. Saj ji je dajala priložnost, da je mogla razvijati svoje spletkarske zmožnosti, in jo je še tesneje privezala na gospodarico.

V sprejemni dvorani je lenarilo par sužnjev in oproščencev. Malomarno so pozdravili nepoznani ženski in Damašip je celo izustil drzno šala in skušal strgati Valeriji krinko, ki ji je pokrivala spodnji del obraza. Pa s krepkim sunkom se je otrsela njegove roke in ga pahnila od sebe, da je opotekajoč se odletel v steno in začuden premišljeval, odkod ima ta mehka, okrogla roka tako nepremišljivo silo.

Valerija pa se je vzravnala, vrgla krinko in lasuljo ob tla in ponosno stopila pred preplašenega oproščenca.

Poberi se mi s poti, mu je zaklicala, «jaz sem Valerija! Prišla sem po naročilu tvojega zapovednika, suženj! Kajti suženj si, vkljub tvoji prostosti! Če mu zatožim tvojo predrznost, te da prikleniti k podbojem svojih duri in bičati do smrti, kakor nepokornega psa! — Poberi tole — in pokažite mi — se je obrnila k sužnjem —, «pot k sobam vašega gospodarja! — Mirina ti pa ostani zunaj, pripravljena na vsak klic!»

(Dalje prihod.)

krafska namera ni bila prej znana in če je ljudski zastopnik zakaj te namere ni že v kali zatrl. Po zaslugi sedanje vlade in po intrigah mariborskega dr. Černiča smo izgubili znamenitega kirurga, ki mu je ljudstvo zaupalo in ki ga je oboževalo. — Druga etapa demontiranja ptujskih humanitarnih naprav je ukinitve bolnišnice. Pribijemo, da je to »uspeh« sedanje vlade, katere vneti privrženci sta dr. Kramar in dr. vsa ptujška advokatska gospoda in vse uradništvo in vsi Ptujčani, ki tej gospodi pete ližejo. Vi ste zakrivali ta kulturni zločin, vi ste soodgovorni za ta vladni ukrep, ker ste volili take poslanca, ki v Beogradu le samo kimajo, doma pa pridigajo o napredni koaliciji. Gotovo vam je zmanjkalo tal na domačih tleh, zato vabite sedaj »napredne sile« v vaše centralistično kolo, katerega izrodki so take vladne naredbe. Nam pa je desetkrat ljubši kakor kak dr. Kramer ali dr. Kukovec — korajžen slovenski fantžebot, ki se pošteno postavi v bran srbskemu šovinistu Gjorgjeviču, ki je nesramno napadel prečansko uradništvo. Nam imponira dr. Korošec, ki predlaga, da se naj postavi vojni minister Žečevič na zatožno klop, ker je v novembru vpoklical rekrute in zagrešil, da jih je toliko in toliko zbolelo. Nam ugaja dr. Hohnjec, ki se ob vsaki priliki potegne za slovensko stvar. Bolj nam ti možje ugajajo in več storijo za jugoslovansko idejo, kakor pa širokoustni dr. Kukovec in žurnalista židovskega šmoka dr. Kramer. Če bi vsi tako ravnali, kakor naši poslanci, bi si vlada ne upala izdajati takih ukazov. In zato je trditev »Tabora« in »Jutra«, da pridobiva vaša demokratska stranka novih privržencev, naivno zavita. »Wers glaubt, wird selig! Naše poslance pa pozivljamo, da nadaljujejo boj za slovensko avtonomijo.

Koncentracija naprednih sil se v Ptujju že močno čuti. Zdravnik dr. Jenko je izstopil iz narodno-socialne stranke,

odložil svoj narodno-socialni občinski mandat in pristopil demokratski stranki. Na njegovo mesto pošljejo narodni socialci poštnega uradnika Wagnerja v občinski odbor. Dr. Kukovec ima vendar le nekaj uspeha!

Iz Maribora.

Mariborski demokrati pozivajo na razbijanje. »Tabor« piše v številki 59, da treba proti opoziciji in njenemu časopisju, ki razkriva demokratske korupcije, organizirati Narodno obrano in jugoslovanske fašiste, ki bi naj razbili uradništva, tiskarne in druge naprave, kakor so to že večkrat storili v Dalmaciji in drugod. »Tabor« torej kliče ulico na pomoč, da s silo zatere opozicijo ter pomaga korupciji obdržati se na krmilu. To bi bilo pa res lepo v Jugoslaviji, če bi demokrati smeli s puško, s cepcem in kamenjem ter s pobijanjem vbijati v nasprotno glavice svoje politično naziranje. Ali je to novo »tehniko« prinesel v »Taborovo« uradništvo novi »tehnični« ravnatelj časopisnih podjetij Mariborske tiskarne g. V. Spindler?! Čudimo se samo temu, da sta mogla gosp. policijski nadsvetnik dr. Kerševan in državni pravdnik dr. Grasselli, ki sta drugače pri cenzuriranju naših časopisov tako natančna in ozkosrčna, spregledati ta ostudni in pred civilizirano Evropo nas sramotno kompromitujoči poziv na razbijanje in pobijanje! Ali je res že dovoljeno prosto pozivati

ulico na demoliranje in poškodovanje imetja naših državljanov!

Proč z Voglarjevim ženskim učiteljskim! Državno žensko učiteljsko je popolnoma nepotrebna ustanova. Učiteljice imamo že davno preveč. Zakaj torej država izmetava denar za ta zavod! Bolnišnice zapirajo, ker nimajo denarja za nje, to nepotrebno učiteljsko pa vzdržujejo, samo da ima visoko učeni gospod. »ravnatelj« Voglar svojo sinekuro. In zdaj bi še naj občina dala na razpolago prostore za to šolo, naj bi ji oskrbela notranjo opravo, kurivo in luč ter naredila razne drage kabinete in knjižnico, kar bi občino stalo najmanj 200.000 K letno. Občine to nič ne briga! Ako država hoče imeti nepotrebno učiteljsko, naj si zida poslopje in si oskrbi vse potrebno sama. Sedajne prostore ženskega učiteljskega rablja občina za svoje šole, zato mora brezpogojno zavrniti zahteve učne uprave. Proč z nepotrebno ženskim učiteljskim! Voglar pa naj gre v šolo učiti sebe in druge!

Duhovne vaje za moške se vrše od 16. do 18. t. m. v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru. Pričetek v četrtek in petek ob pol 8. uri, v soboto ob 7. uri zvečer. Na praznik sv. Jožefa jutraj ob 6. uri v stolnici sklep, govor, skupno sv. obhajilo s svetoma. Možje in mladeniče, člani naših organizacij, se vabijo k obilni udeležbi.

TRGOVSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Podružnica Maribor

vljudno naznanja, da je pričela z obratovanjem, dne 13. marca v prostorih Slovenska ulica številka 4.

Priporoča se za izvrševanje vseh v bančno stroko spadajočih poslov.

104

Dežne plašče

Klobuke

95

perilo

čevlje

dokolenice (gamaše), obleke, dežnike, palice, tržne torbice, potovalne košare, ročne torbice, motvoz (špaga) nudi v veliki izbiri po solidni ceni

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Na drobno **TRGOVINA** Na debelo
emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode se
priporoča cenj. občinstvu

Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.

Tehnični uradnik

se išče, verziran v stroki visokih zgradb, tehnično in praktično izobražen, po možnosti večje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Ponudbe je staviti direktno na Stavbeno podjetje M. Curk, Ljubljana, Mirje št. 3. 1—2 103

Trapistovski sir

vsakovrst. južno sadje

se dobi prvovrstno pri

Matija Lah-u

Maribor, Glavni trg 4

Učenec z dobrimi spričevali se sprejme na vso oskrbo v trgovini Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2. 1—3 96

Žepne ure precizijske in stenske popravlja najsolidnejše tvrdka R. Bizak, Maribor, Gosposka ulica številka 16. 21—30

ZAHVALO

za uspešno zdravljenje moje žene, izrekam gospodu dr. Simonu Jagodiču, okr. zdravniku v Slov. Bistrici ter ga tem potom vsem tople priporočam.
LEOPOLD ŠLOSAR
kovač na Gornji Polskavi.
2—3 128

Železnobetonske stopnice

24 komadov, 1,54 metr. dolge se takoj prodajo v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Biljard se po ceni prodaja. Natančneje poštno ležeče Strnišče pri Ptujju. 100

Oves za seme prvovrstne kakovosti se dobi: Maribor, paromlin, Karel Scherbaum in sinovi, Maribor, Grajski trg 6. 101

Spargel-nove sadike

enoletne, močno vkoreninjene (Schmeekopf in Braunschweiger) ima na prodaj komad 1 Dinar. Kovacič Miha, pos. Sv. Peter pri Mariboru. 102

Zahvala.

Ob priliki nenadomestne izgube dragega nepozabnega soproga gospoda

Franca Vodenika

mi je došlo od vseh strani toliko dokazov sočutja, da mi ni mogoče poedincu se zahvaliti.

Izrekam le tu svojo prisrčno zahvalo vsem tistim, ki so me v teh bridkih urah podpirali in tolažili. Zahvaljujem se vsem udeležnikom pogreba, posebno preč. duhovščini, požarni brambi v Poljčanah, posebno pevcem »Citalnice« iz Slov. Bistrice ter domačim pevcem. Iskrena hvala tudi vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, sproh vsem, ki ste mojega dragega, nepozabnega soproga spremili k večnemu počitku.

V mojem lastnem in v imenu svojih ljubljenih otrok izrekam vsem »Bog plati!

Poljčane, dne 7. marca 1922.

99 **Marija Vodenik in otroci.**

MANUFAKTURA

Glavni trg št. 13.

MANUFAKTURA

Glavni trg št. 13.

J. PREAC

preje **K. Pichler**

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem z današnjim dnem prevzel manufakturno trgovino K. Pichler ter bodem vsakemu postregel s trpežnim in prvovrstnim blagom po naugodnejših cenah.

Ker se mi je posrečilo dobiti zveze s prvovrstnimi tovarnami manufakturnega blaga, bodem skrbel, da boče vsak, ki kupi v moji trgovini zadovoljen tako z blagom, kakor s cenami.

Priporoča se

J. PREAC, manufakturna trgovina
Maribor, Glavni trg številka 13.

V MARIBORU, dne 3. marca 1922.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica številka 6, r. z. z n. z.

obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po

4¹/₂ 0/0

Trajanje in večje vloge pa po dogovoru.